

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน กรณีศึกษาวัดไทยชุมพล
อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

**Role of Monks Affecting Social and Community Development Case Study
Thai Chumpon Temple Muang District Sukhothai**

พระครูปลัดสมชัย นิสฺสโภ ,

ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์ และ ประสงค์ หัสรินทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

PhrakhruPalad Somchai Nissabho ,

Thutsapong Wongsawad and Prasong Hassarin

Mahachulaalongkornrajavidyalaya University loei Buddhist cohede, Thailand

Corresponding Author, E-mail : fonfhar@Hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน กรณีศึกษาวัดไทยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการใน บทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัย อยู่ในเขตเทศบาลตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 7 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 1,940 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 322 ตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ลักษณะคำถามแบบปลายปิด และคำถามแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย อายุ 18-39 ปี การศึกษาระดับ การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และมีอาชีพรับจ้าง 2) ผลการวิจัย บทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจาก มากไปน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมต่างๆ ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน ด้านการเผยแผ่พระธรรมและพัฒนาจิต และ ด้านการสงเคราะห์ชุมชน 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการในบทบาทของพระสงฆ์ พบว่า ประชาชนมี เศรษฐกิจต่ำเป็นปัญหาการเป็นอยู่ของพระสงฆ์และสามเณร สำนักงานพระพุทธศาสนาควรจัดงบประมาณ ช่วยเหลือพระสงฆ์และสามเณร ขาดแคลนพระสงฆ์ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ ควรมีการจัดการ อบรมพระสังฆาธิการเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัด หรือนำพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสไปศึกษาดูงานยังวัด พัฒนาตัวอย่าง

คำสำคัญ: บทบาทของพระสงฆ์; การพัฒนาสังคมและชุมชน; วัดไทยชุมพล

Abstracts

The purpose of this research is 1. To study the role of monks in social and community development Case Study Thai Chumpon Temple, Muang District, Sukhothai, 2. study problems and obstacles to the implementation of the role of monks in social and community development, The population used in the research was people living in Thani Sub-District Municipality, Muang District, Sukhothai Province, totaling 1,940 people. The sample size was 322 samples by stratified randomization. The research tool was closed-ended questionnaire the statistics used in the research were descriptive statistics, percentage, mean and standard deviation.

The results study revealed that 1) Most of respondents were male, aged 18-39, educated at lower than bachelor's degree, average monthly income 10,001-15,000 baht and has self-employed. 2) The results of the role the monks social and community development, the overall average high, ranked from descending order including activities between monks and communities in the propagation of dharma and spiritual development and community support, 3) Problems and obstacles to the implementation of the role showed that people with low economy were problem for the monks and novices. The Buddhism Office should provide budget to help monks and novices, lack of monks with managerial abilities there should be training for the monks on temple management, or bring the monk at the abbot level to study and visit the sample development temple.

Keywords: Role of Monks; Social and Community Development; Thai Chumpon Temple

บทนำ

พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นสถาบันหลักของสังคมที่จะขาดเสียมิได้ เช่นเดียวกับสถาบันชาติและสถาบันกษัตริย์ พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อสังคมไทยอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านวิถีชีวิตของคนไทย การศึกษาพฤติกรรม อุปนิสัยและวัฒนธรรม มีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน รวมทั้งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยเกือบทั่วประเทศ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่น พระสงฆ์คือสาวกของพระพุทธเจ้าผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบและถูกต้องเป็นหนึ่งในพระรัตนตรัย เป็นองค์สำคัญในการรักษาพระธรรมวินัยและคำสอนนั้นมาสอนประชาชน (คณะกรรมการศาสนาเพื่อการศึกษา, 2550:85)

พุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในสังคมไทยมาแต่อดีต มีบทบาทการให้การศึกษาแก่คนในสังคม การพัฒนาสังคม การรักษาวรรณธรรมประเพณี การเป็นศูนย์รวมของศิลปะและการก่อสร้าง การพัฒนาเศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจนการรักษาและผดุงไว้ซึ่งการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ก่อให้เกิดเป็นศูนย์รวมแห่งการพัฒนาสังคมและมีส่วนสร้างสรรค์ความสงบสุขของสังคม รวมไปถึงการสร้างลักษณะของคนไทยให้เป็นคนใจบุญสุนทาน มีความเมตตาธรรม รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันนำไปสู่ความสงบสุขของสังคมไทย พุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาคู่กับสังคมไทย วัดจะมีครบทุกตำบลและเป็นศูนย์รวมของประชาชนในแต่ละตำบล หากวัดสามารถบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาสังคมและชุมชน พัฒนาจิตใจและ

พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ก็จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับพระพุทธศาสนาเจริญอย่างยั่งยืน โดยมีพระสงฆ์จะให้ธรรมทานแก่ประชาชน และประชาชนก็จะให้อามิสทานแก่พระสงฆ์เป็นการเกื้อกูลกันอย่างถูกต้องและเป็นพลังของสังคม (กิริติ ศรีวิเชียร, 2547:48)

บทบาทของพระพุทธศาสนาในส่วนที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย วัดเป็นสถานที่อาศัยและปฏิบัติธรรมประกอบศาสนกิจของพระภิกษุสงฆ์ มีความผูกพันกับชาวบ้านและมีบทบาทที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีอันดีงาม มีส่วนกล่อมเกลาชีวิตจิตใจของชาวไทยให้มีความสว่างสะอาด และสงบสุขตลอดมาประเทศไทยภายใต้ร่มเงาของพระพุทธศาสนาจึงมีความร่มเย็นเป็นสุข มีความเจริญมั่นคงดำรงเอกราช มีอธิปไตยและมีเสรีภาพ ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความภาคภูมิใจในชาติและมีความสมัครสมานสามัคคี เคารพรักนั้บถักกันฉันท์พี่น้อง พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำคัญศาสนาหนึ่งซึ่งมีอยู่ในโลกและมีอายุยั่งยืนมาเป็นเวลานานกว่าสองพันปี พระพุทธศาสนาได้มีความมั่นคงและยั่งยืนก็ด้วยพุทธศาสนิกชนผู้เป็นศาสนทายาทได้ถือปฏิบัติและอนุรักษ์สืบทอดกันต่อมา ทั้งด้านปริยัติธรรม เพราะเห็นว่าเป็นศาสนาที่สามารถยึดเป็นสรณะคือที่พึ่งของตนได้ โดยอาศัยพระธรรมวินัยจากพระไตรปิฎกเป็นแนวทางในการปฏิบัติและการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2553:78)

พระสงฆ์กับสังคมจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ต่างฝ่ายก็อาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกันพระภิกษุสามเณร ส่วนมากก็เป็นบุตรหลานของชาวบ้านที่ศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มาบวชเพื่อประพฤติปฏิบัติธรรมจำพรรษาสืบทอดพระพุทธศาสนาเป็นธรรมทายาทที่เผยแพร่หลักธรรมคำสอนอบรมและชี้แนะแนวทางปฏิบัติชอบในทางที่ถูกต้องดีงาม พระสงฆ์จะเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมปฏิบัติกิจทางพระพุทธศาสนาเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจของของคนในสังคม ทำให้สังคมสงบสุข มีความสมัครสมานสามัคคี มีระเบียบวินัย สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ในอดีตวัดเคยทำหน้าที่เป็นสถานที่ให้การศึกษาทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะผู้ใหญ่และเยาวชนจะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาเป็นการให้การศึกษาในวัดเด็กไทยที่เป็นผู้ชาย จะต้องเรียนหนังสือกับพระสงฆ์ในวัดทำให้ได้ศึกษาวิชาการและศีลธรรมไปพร้อมๆกัน ปัจจุบันมีการจัดการศึกษาในโรงเรียนการเรียนการสอน การอบรมจริยธรรมศีลธรรมจึงเป็นหน้าที่ของครูในโรงเรียนตามแบบตะวันตก (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2553:85)

คณะผู้วิจัยตระหนักว่า วัดหรือสถาบันศาสนาเป็นสถาบันหลักและมีบทบาทสูงในระดับชนชั้นทางสังคมไทยตลอดมา เพราะวัดยังคงเป็นสถาบันศาสนาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยได้เป็นอย่างดี ในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นสังคมชนบทหรือสังคมในเมือง จึงมีวัดเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคม ทุกหมู่บ้านต่างก็มีวัดเป็นสมบัติร่วมกันของคนในท้องถิ่น ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านต่างก็มีความสัมพันธ์แนบแน่น วัดเป็นสถานที่ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ ความอบอุ่น ความรู้แก่ชุมชนทั้งทางด้านสติปัญญาจิตใจและวัตถุซึ่งเป็นสมบัติร่วมของชุมชน ความสัมพันธ์นี้มีลักษณะจำเพาะคือพระสงฆ์เป็นผู้เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง ชาวบ้านมีความยำเกรง เชื่อฟัง

พระซึ่งเกิดจากความเคารพและเลื่อมใสศรัทธาและพระสงฆ์เหล่านั้นส่งผลให้วัดเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากมาย และสืบเนื่องกันมาช้านาน ทั้งที่เป็นบทบาทด้านศาสนาโดยตรง จึงได้ทำการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อพัฒนาสังคมและชุมชน กรณีศึกษาวัดไทยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เพื่อให้เกิดประโยชน์การพัฒนาทางวิชาการให้ความรู้สู่ชุมชนและสร้างความร่วมมือกันสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน กรณีศึกษาวัดไทยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการในบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน กรณีศึกษาวัดไทยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

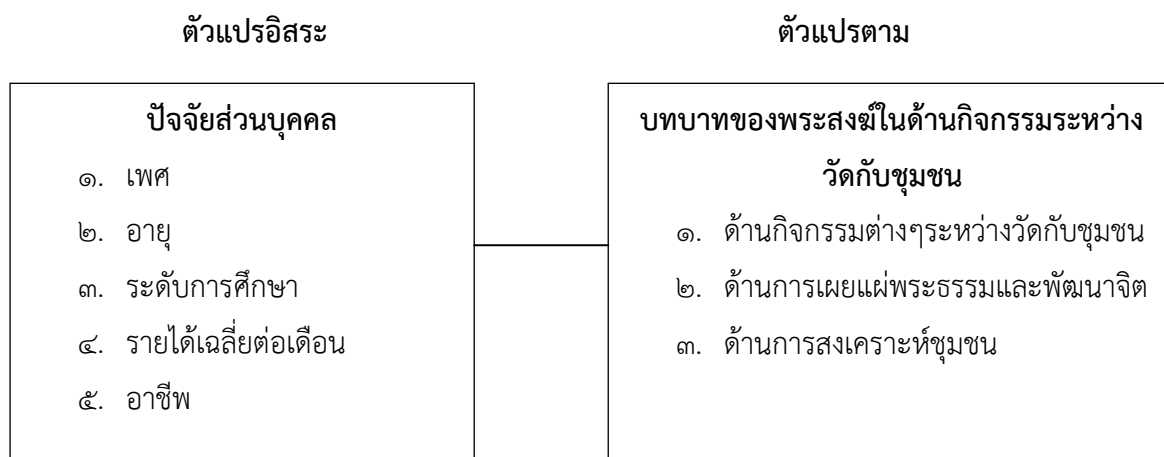
การวิจัยเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน กรณีศึกษาวัดไทยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Research) เพื่อให้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 7 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 1,940 คน (เทศบาลตำบลธานี. 2563: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้จำนวน 322 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีการตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาปรับปรุงตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละประเด็นที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) และนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเฉลี่ย 0.922 และการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ทั้งหมด 322 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	182	56.50
หญิง	140	43.50
อายุ		
18-39 ปี	183	56.80
40-60 ปี	120	37.30
60 ปี ขึ้นไป	19	5.90
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	237	73.60
ปริญญาตรีขึ้นไป	85	26.40

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	14	4.35
10,001-15,000 บาท	246	76.40
15,001-20,000 บาท	24	7.45
20,001 บาท ขึ้นไป	38	11.80
อาชีพ		
รับราชการ	18	5.59
พนักงานเอกชน	36	11.18
รับจ้าง	217	67.39
ค้าขาย	51	15.84
รวม	322	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย ร้อยละ 56.50 และเพศหญิงร้อยละ 43.50 อายุระหว่าง 18-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.44 การศึกษาระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.60 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.40 และมีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 67.39

2 ผลการวิจัยบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน กรณีศึกษาวัดไทยชุมพล .
 นการเผยแผ่พระธรรมและอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ได้แก่ ด้านกิจกรรมต่างๆ ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน ดำ
 พัฒนาจิต และด้านการสงเคราะห์ชุมชน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ดังตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและ
 ชุมชน กรณีศึกษาวัดไทยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

(n=322)

บทบาทของพระสงฆ์ในด้านกิจกรรมระหว่างวัดกับชุมชน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านกิจกรรมต่างๆระหว่างวัดกับชุมชน	3.63	0.30	มาก	3
2. ด้านการเผยแผ่พระธรรมและพัฒนาจิต	3.64	0.36	มาก	2
3. ด้านการสงเคราะห์ชุมชน	3.65	0.26	มาก	1
รวม	3.64	0.22	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน กรณีศึกษาวัด
 ไทยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่าบทบาทของพระสงฆ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ลำดับที่แรก ได้แก่ ด้านการสงเคราะห์ชุมชน รองลงมาด้านการเผยแผ่พระธรรมและพัฒนาจิต และน้อยที่สุดด้านกิจกรรมต่างๆระหว่างวัดกับชุมชน ตามลำดับ

3 ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการในบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน กรณีศึกษาวัดไทยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่าประชาชนมีเศรษฐกิจต่ำเป็นปัญหาการเป็นอยู่ของพระสงฆ์และสามเณร วัดควรจัดให้มีการทอดผ้าป่า เพื่อหาเงินทุนเป็นค่าภัตตาหารแก่ภิกษุสามเณรในวัด และสำนักงานพระพุทธศาสนาควรจัดงบประมาณช่วยเหลือพระสงฆ์และสามเณร รวมทั้งชักชวนผู้มีจิตศรัทธาทำบุญวัดตั้งกองทุนภัตตาหารในวัดที่อยู่ในทุรกันดาร อีกทั้งขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการเทศน์ ขาดผู้นำที่มีคุณภาพ และขาดแคลนพระสงฆ์ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ ดังนั้นวัดควรนิมนต์พระสงฆ์ที่มีความสามารถในการเทศน์มาเทศน์แก่อุบาสกอุบาสิกาในวันพระหรือวันสำคัญต่างๆ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และทางสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุโขทัย ควรมีการจัดการอบรมพระสังฆาธิการเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัด หรือนำพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสไปศึกษาดูงานยังวัดพัฒนาตัวอย่างจังหวัดใกล้เคียง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน ด้านกิจกรรมต่างๆระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน พบว่าอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะบทบาทของพระสงฆ์ เป็นบทบาทจริงในทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย โดยเฉพาะในด้านหลัก 4 ด้านอันได้แก่ ด้านการปกครองต้องปกครองโดยธรรมเป็นธรรมาภิบาลการปกครองเพื่อเกื้อหนุนให้เกิดการศึกษา ด้านการศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ ทั้งที่พระสงฆ์เองสอนพระเณรด้วยกันเอง และช่วยพัฒนาสังคม ชุมชนให้ได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง พร้อมทั้งวิชาความรู้ ความประพฤติ การศึกษาที่สร้างวิธีคิดที่เป็นสัมมาทิฐิ การเรียนรู้คู่ความสุขและบทบาทด้านการเผยแผ่เป็นงานที่นำคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกเผยแผ่สู่ประชาชน ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรชัย พันธุ์ธาดาพร (2559:56) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

2) บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของผู้นำชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน ด้านการเผยแผ่พระธรรมและพัฒนาจิต พบว่าอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะ ปัจจุบันการเผยแผ่ที่ต้องประยุกต์เข้ากับ

สังคมที่มีความหลากหลายและแตกต่างกัน หลักคำสอนก็ต้องสามารถเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิม แต่ต้องประยุกต์ให้เหมาะกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และสามารถศึกษาได้ตลอดเวลา พัฒนาจิตมั่นคง มีความเจริญรุ่งเรืองทางจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระครูปลัดเถรานุวัตร

พระครูปลัดเถรานุวัตร (สุเทพ สุเทวเมธี)., (2561:127-142) ได้วิจัยเรื่องพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวิถีชาวบ้านหรือคนในชุมชนนั้น ๆ เนื่องด้วยพระสงฆ์ ถือว่าเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณที่สำคัญที่จะชักนำให้ประชาชนหรือชาวบ้าน เจริญรอยไปด้วยความเจริญ มีความสุข ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการที่พระสงฆ์นั้น เป็นได้ทั้งนักปฏิบัติ นักสอนและนักพัฒนาอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ ทั้งความรู้ทางคติทางธรรมและคติทางโลก จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำชุมชนเชิงสัญลักษณ์ที่เป็นปูชนียบุคคลที่ควรเคารพยิ่ง สามารถสรุปได้จากบทบาทของพระสงฆ์ที่มีมาแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ บทบาทที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้านและท้องถิ่น 5 ด้าน คือ 1) บทบาทของพระสงฆ์ด้านการศึกษา 2) บทบาทของ พระสงฆ์ด้านการเผยแผ่ธรรม 3) บทบาทของพระสงฆ์ด้านสังคมสงเคราะห์ 4) บทบาทของพระสงฆ์ด้านพัฒนาจิตวิญญาณ และ 5) บทบาทของพระสงฆ์ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับประชาชน เช่น การอบรมคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล การช่วยจัดหาทุนการสงเคราะห์ การช่วยเหลือสถานที่ที่เป็นสาธารณสมบัติ การช่วยเหลือประชาชนในโอกาสที่ควรช่วย การจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น จึงทำให้พระสงฆ์เองซึ่งเดิมเป็นผู้ที่ชาวบ้านเคารพนับถือแล้ว ยิ่งเพิ่มความเคารพยำเกรง ยกย่องให้เป็นผู้นำจิตวิญญาณขึ้นไปอีกและเป็นปูชนียบุคคลที่ดีของผู้คน ชุมชน และสังคมสืบไป

3. ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน ด้านการสงเคราะห์ชุมชน พบว่าอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะในภาวะปกติ พระสงฆ์มีหน้าที่ดำรงตนเป็นแบบอย่างและคอยให้คำปรึกษา รวมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ถูกที่ควร เห็นได้จากการที่พระสงฆ์เป็นผู้นำในการจัดการชุมชน จัดการป่า จัดการน้ำ และจัดการวัดให้เป็นศูนย์เรียนรู้ เป็นศูนย์ฝึกสัมมาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2561: 343-352) ได้วิจัยเรื่องบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยจะเห็นได้ชัดเจนมากเพราะสังคมไทยมีความใกล้ชิดกับพระพุทธ ศาสนาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย โดยจะมีความเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์อยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นงานมงคล เช่น งาน วันเกิด งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ หรือแม้กระทั่งงานอวมงคล เช่น งานศพ งานทำบุญอุทิศ บางแห่งพระอาจเป็นหมอกกลางบ้านเป็นเจ้าของตำราหมอยาพื้นบ้านตามภูมิปัญญาชาวบ้าน บทบาทก็มี ความชัดเจนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นเพียงข้อเสนอ ไม่ใช่คำตอบสำเร็จรูป แต่เป็นเพียง แนวคิดของบุคคลหนึ่งที่มีความสนใจในงานของพระสงฆ์ เกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์และพยายามที่ผลักดัน บทบาทพระสงฆ์ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและให้สังคมมองเห็นประโยชน์นั้นเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน ได้แก่
 - 1.1 ควรมีบทบาทการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตใจให้กับชุมชน ในลักษณะจัดค่ายพุทธบุตรแก่นักเรียน การอบรมครูสอนปริยัติธรรม
 - 1.2 ควรร่วมมือกับทางโรงเรียนในการนำเด็กนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ มาตอบปัญหาแข่งขันกันและนำเด็กมาเข้าค่ายคุณธรรมแข่งขันการสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ เพื่อฝึกอบรมให้เด็กได้เห็นคุณค่าของคำสอนในทางพระพุทธศาสนา
 - 1.3 ควรร่วมมือกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรจัดอบรมพระสงฆ์ที่เป็นครูสอนปริยัติธรรมให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม
2. ด้านการเผยแผ่พระธรรมและพัฒนาจิต ได้แก่
 - 2.1 ให้พระสงฆ์ที่มีความรู้และปฏิบัติพระกรรมฐาน ออกไปสอนแก่ประชาชนในพื้นที่เปิดสำนักวิปัสสนากรรมฐานให้มากขึ้น โดยเฉพาะในชุมชนขนาดใหญ่
 - 2.2 ควรจัดให้มีการพัฒนาจิตใจแก่ประชาชนหลายรูปแบบ เช่น จัดให้พระภิกษุสามเณรอุบาสกอุบาสิกาได้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน การนั่งสมาธิ เดินจงกรม โดยการฝึกอย่างสม่ำเสมอทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาฝึกปฏิบัติได้เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากการปฏิบัติ เพราะศาสนาจะมีส่วนช่วยพัฒนาระบบงานยุติธรรมและการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากหลักศาสนาทุกศาสนามุ่งเน้นให้คนทำดี ปฏิบัติดี
3. ด้านการสงเคราะห์ชุมชน ได้แก่
 - 3.1 วัดควรสนับสนุนให้ผู้มีจิตศรัทธาในการพิมพ์หนังสือธรรมะหรือหนังสือสวดมนต์โดยขอบริจาคแก่ประชาชน เป็นการเผยแผ่หลักธรรมหนังสือสวดมนต์ได้อานิสงส์มาก
 - 3.2 ควรสนับสนุนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โดยจัดหาพระสงฆ์ที่กำลังเรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ มาเป็นพระพี่เลี้ยงและร่วมมือกับทางโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ ศรีวิเชียร. (2547). อดีต ปัจจุบันและอนาคตแห่งบทบาทของสังคมวัดในการแสวงหาเส้นทางการพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณะกรรมการศาสนาเพื่อการศึกษา. (2550). บทบาทวัดพระสงฆ์ไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์การศาสนา.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2561). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 6 (1), 343-352.

เทศบาลตำบลธานี. (2563).ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลธานี. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2563.

แหล่งที่มา : http://www.sktmun.go.th/index_2.html

พรชัย พันธุ์ธาดาพร. (2559). บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: “บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน”. 17 มิถุนายน 2559. วิทยาลัยนครราชสีมา. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.

พระครูปลัดเถรานุวัตร (สุเทพ สุเทวเมธี). (2561). พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน.วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 14 (3), 127-142.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2553). บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.